Op en top integraal: EAU en diederendirrix overzien hele keten.

Hoe wordt een complex project van ontwerp tot en met de uitvoering zorgvuldig begeleid? Het is een opgave die de medewerkers bureauEAU & diederendirrix met passie en deskundigheid oppakken - in een nauwe samenwerking met opdrachtgevers, ontwerpers en andere ketenpartners. Rob Meurders en Tom Kuipers geven een kijkje in de keuken van deze specialisten in de bouwtechniek.

Rob Meurders (L) en Tom Kuipers

Woontoren Sixty5, Eindhoven; Opdrachtgever: SDK vastgoed

© OSSIP VAN DUIVENBODE

‘Aan de voorkant van het proces brengen we al een structuur aan en die trekken we vervolgens door in het hele project’

Woonensemble Picuskade, Eindhoven; Opdrachtgever: Wooninc

© MITCHEL VAN EIJK

BureauEAU

Het is een bijzondere opzet die ten grondslag ligt aan bureauEAU, waarbij de drie laatste letters staan voor Engineering, Advisering en Uitvoering. Het bureau is in 2013 voortgekomen uit het gerenommeerde Eindhovense architectenbureau diederendirrix, dat onder meer naam heeft gemaakt met de Witte Dame, woontoren Onyx en het stedenbouwkundig masterplan voor Strijp-R in Eindhoven, de herontwikkeling van de Marconi-torens in Rotterdam en het terrasvormige woongebouw Op Zuid op de Amsterdamse Zuidas. Ook dit bureau ondervond in de crisisjaren 2009-2013 een mindere tijd maar wilde haar talentvolle medewerkers wel graag aan zich binden, zo legt EAU-directeur Tom Kuipers uit: ‘We hadden kennis en capaciteit, hoe konden we die creatief inzetten? We besloten in het gat te springen en de boer op te gaan met onze specifieke vaardigheden om projecten bouwtechnisch te optimaliseren.’ Bewust werd voor een eigen naam gekozen, om daarmee aan te geven dat EAU ook in de markt was voor opdrachten van derden. De gewenste kickstart liet niet lang zich op wachten: binnen een maand kon EAU aan de slag met de uitwerking van de plannen voor station Eindhoven. Sindsdien heeft EAU zich bewezen in de markt en blijkt de samenwerking met ‘zusje’ diederendirrix zeer bestendig, zo geeft creatief directeur Rob Meurders van dit laatste bureau aan. ‘We zijn hierdoor in staat om een ontwerp maximaal te volgen, van het eerste initiatief tot en met de realisatie. We maken op uiteenlopende podia gebruik van onze krachtenbundeling.’

Twee vakkundige bureaus die familie van elkaar zijn maar zelfstandig naast elkaar in de markt bestaan - hoe moeten we ze onderling positioneren?

Kuipers: ‘Het zijn twee verschillende deuren die een klant kan binnen gaan. De een leidt naar het architectonisch ontwerp bij diederendirrix, de ander naar de bouwtechniek bij EAU. We zijn van beide markten uitstekend thuis en wanneer we samen aan een project werken kunnen we inderdaad het geheel perfect overzien.’

Meurders: ‘Deze opzet heeft voor mij bijna een poëtische lading en staat voor mij ook nadrukkelijk voor de positieve emancipatie van de bouwtechnische ontwerpers - als onmisbare schakel in een goed proces. In een tijd waarin een complete opdracht voor een architectenbureau zeker geen vanzelfsprekendheid meer is, ervaar ik de samenwerking als heel krachtig. En leerzaam bovendien: bij EAU wordt op een heel eigen wijze naar projecten gekeken, met de sterk accent op meetbaarheid en uitvoerbaarheid. Dat is heel anders opereren en communiceren.’

Hoe profiteren jullie over en weer van de expertise die binnen beide bureaus de afgelopen jaren is opgebouwd?

Meurders: ‘Zeker bij complexe opdrachten waarbij wij als ontwerpers vroeg aan tafel schuiven, is het heel plezierig om direct de bouwtechnische kennis van EAU te kunnen inbrengen. Er ontstaat daardoor snel inzicht op risico’s maar ook op kansen die zich kunnen voordoen. Dat houdt onszelf als ontwerpers scherp

Woontoren Onyx, Eindhoven; Opdrachtgever: FR vastgoed

© MITCHEL VAN EIJK

Woontoren De Bankier, Tilburg (in aanbouw); Opdrachtgever CRA & Novaform

© DIEDERENDIRRIX

TOM KUIPERS

Drijven beleggers de prijzen op van huizen?
Deels, beleggers maken het bouwen van woningen mogelijk maar tegelijkertijd wordt er door andere partijen weinig gebouwd. Daarmee een klassiek vraag-aanbod verhaal waardoor beleggers verdienen en een hoge prijs kunnen vragen

Gaat de nieuwe minister voor Wonen het verschil maken?
Nog te weinig gevoel bij strategie die gevoerd gaat worden. Hopen op lange termijn visie, korte termijn eerste effecten dus voordeel van de twijfel

Het gevecht om de ruimte?

Waar bouwen we wel en niet?
Discussie die per deel van het land gevoerd moet worden

Welke innovatie gaat echt het verschil maken?
Goede, hoogwaardige en snelle OV verbindingen

Als je één groep moet noemen die nu op de woningmarkt als eerste hulp nodig heeft, welke groep is dat dan?
De jongeren

Wat wordt het belangrijkste kenmerk van wonen in de toekomst?
Duurzaamheid op vele vlakken

Wat zouden partijen op de Nederlandse woningmarkt anders en beter kunnen doen?
Zorgen dat de overheid de stroom aan werk aan kan

De stad heeft grotere woningen nodig?
Gemixte opbouw voor doorstromen van mensen. Nu bestaat er aan de onderkant niets voor jongeren/starters en aan de bovenkant niets voor mensen die hun huis uit willen, de senioren

De betaalbare woning bestaat niet?
Tuurlijk wel, vroeger waren premie A woningen prima betaalbaar

Hoe oud ben je:
49

Waar groeide je op:
Vught

In welke stad/dorp ligt je hart:
Eindhoven en Berlijn

Ben je geworden wat je wilde worden:
Ja, maar ook nog mee bezig

Ben je geworden wie je wilde worden:
Druk mee bezig, er is ruimte voor verbetering

Waar ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
In Berlijn, wandelend dwars door de wijken

Binnen- of buitenmens:
Buiten

Introvert of extravert:
Wisselt

Sporter of studiebol:
Beide

Socialist of kapitalist:
Midden tussenin

Risico’s mijden of nemen:
Risico’s met verstand nemen, en af en toe onbesuisd All-in

Luisteren of spreken:
Beide

Wie is je grote voorbeeld:
Tom Barman

Werken of vrij zijn:
Combinatie van beiden. Op mooie plekken in de ochtend werken en de rest van de dag vrij zijn

Fietsen of auto:
Een mooie auto is toch een mannending

Thuis koken of buiten de deur eten:
Allebei, wel zelf koken

Passie voor:
Tweede wereldoorlog, vanuit diverse kanten

Dit raakt mij persoonlijk:
Als we als gezin samen en gelukkig zijn

Topserie Netflix:
Zone Blanche, beetje zwarte series

Favoriet vervoersmiddel:
Leuke auto

Ultieme ontspanning:
Gewoon niets doen

Beste sportprestatie:
Ongeslagen kampioen met honkbalteam, dat zal wel in de jaren 90 geweest zijn

Guilty pleasure:
Er is niets guilty aan je plezier

Beste zakelijk advies:
Beste motto: Je mist meer dan je meemaakt. Van Martin Bril

Waaruit bestaat een perfecte dag voor jou:
Zaken die perfect moeten zijn vallen altijd tegen. Begin de dag met een open blik, dan is iedere dag interessant

Voor wat in het leven ben je het meest dankbaar:
Goede gezondheid van de familie

Is er iets waarvan je al heel lang droomt:
Nee

Wat maakt de stad slim:
Diederendirrix architecten en bureauEAU

‘Of het nu gaat om integrale duurzaamheid of het toevoegen van meer woningen aan onze steden: zorgvuldigheid is geboden’

ROB MEURDERS

Hebben we in Nederland een woon-PROBLEEM of woon-CRISIS?
Dan toch maar een wooncrisis. Als we de meer positieve betekenis van het woord “crisis” inzien. In het oude Grieks heeft het veel meer de betekenis van schiften, onderscheiden, beslissen. Zo is een crisis dus ook een ‘moment van de waarheid’ voor de toekomst
Drijven beleggers de prijzen op van huizen?
Dat is volgens mij niet zo zwart/wit te stellen. Ze maken natuurlijk ook een heleboel mogelijk waar andere partijen soms achterblijven. Uiteindelijk is het wel belangrijk dat een goede woning als primaire levensbehoefte voor iedereen bereikbaar wordt. Zou mooi zijn als dat denken ook meer als een succesvolle belegging wordt gezien
Gaat de nieuwe minister voor Wonen het verschil maken?
De nieuwe minister gaat iets van verschil maken, maar maakt nog geen zomer. Daarvoor is er te lange tijd te weinig juiste aandacht geweest. Laten we hopen dat hij de goede denktanks aanhaakt en dat iedereen in de keten van ruimtelijke kwaliteit zijn verantwoordelijkheid pakt en niet alleen roept vanaf de zijlijn
Het gevecht om de ruimte?
Waar bouwen we wel en niet?
Als we met een naar binnen gerichte blik blijven opereren komen we niet zoveel verder denk ik. We zien de laatste tijd steeds pijnlijker dat we niet alles binnen onze grenzen kunnen oplossen. Nederland is erg dicht bevolkt, waarom dit niet ook groter bezien?
Als je één groep moet noemen die nu op de woningmarkt als eerste hulp nodig heeft, welke groep is dat dan?
Dat wordt de laatste maanden pijnlijk duidelijk, maar is eigenlijk altijd al het geval; de mensen die gebukt gaan onder conflict, discriminatie en onderdrukking
Wat wordt het belangrijkste kenmerk van wonen in de toekomst?
Wonen is dan afgestemd op de veranderende behoeften, flexibeler en door hernieuwbare en bio-based materialen meer een met milieu en omgeving
Wat zouden partijen op de Nederlandse woningmarkt anders en beter kunnen doen?
Echt de wijken en het land in gaan om te zien hoe de levenskwaliteit verbeterd kan worden en voor welke sociale en maatschappelijke aspecten ze ook verantwoordelijk zijn
De stad heeft grotere woningen nodig?
De stad heeft de juiste woningen nodig, dit is zeker niet altijd uit te drukken in m^2, maar meer in kwaliteiten
De betaalbare woning bestaat niet?
Wonen is teveel een verdienmodel geworden, tel daarbij de maatschappelijke en geopolitieke uitdagingen op en je zou tot een negatieve conclusie kunnen komen. Toch zie ik steeds meer initiatieven en opdrachtgevers die wendbaar zijn en vooruit denken om te zorgen voor betaalbaar wonen
Hoe oud ben je:
50 jaar
Waar groeide je op:
In een dorpje in Zuid Limburg
In welke stad/dorp ligt je hart:
Ik moet steeds vaker zeggen, toch nog een beetje daar. De liefde voor dat landschap raak je niet snel kwijt
Ben je geworden wat je wilde worden:
Gelukkig heb ik me hier als kind nooit het hoofd over hoeven breken, alles is op zijn plek gevallen en kan ik me niet meer voorstellen dat het anders had kunnen lopen
Ben je geworden wie je wilde worden:
Ja, maar er is altijd ruimte voor verandering en verbetering
Waar ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
In het 50m bad
Binnen- of buitenmens:
Binnen en buitenmens, dat kan ook niet anders als architect
Introvert of extravert:
Eigenlijk precies hetzelfde antwoord als hierboven
Risico’s mijden of nemen:
Weloverwogen risico’s nemen
Luisteren of spreken:
Je moet eerst begrijpen om begrepen te worden. Luisteren dus
Wie is je grote voorbeeld:
Dat zijn de mensen in mijn directe omgeving
Werken of vrij zijn:
Als het werk leuk is ben ik vrij
Fietsen of auto:
Op de fiets is vele malen leuker, dan ben je er echt
Thuis koken of buiten de deur eten:
Als de plek en het gezelschap maar goed zijn
Passie voor:
Vormgeving en geschiedenis
Topserie Netflix:
The show about nothing, die tegelijkertijd over alles gaat. Blijft tijdloos en leuk
Ultieme ontspanning:
Lezen, schetsen en muziek maken
Ultieme geur:
De geur van mijn Martin gitaar
Beste zakelijk advies:
Blijf proactief
Voor wat in het leven ben je het meest dankbaar:
Voor de liefde van mijn leven en onze kinderen
Is er iets waarvan je al heel lang droomt:
Nee, stel je voor
Als je morgen zou kunnen wakker worden met een goede eigenschap of talent erbij, wat zou dat zijn:
Als een goede metselaar
Wat maakt de stad slim:
De mensen die er wonen en werken

© BEELDENFABRIEK

Woongebouw The Newton, Amsterdam (in aanbouw); Opdrachtgever COD; Ontwerppartner: Felixx landscape architects & planners;

© VERO

Wooncomplex Diepeveen, Rotterdam (in aanbouw); Opdrachtgever Dudok & Dura Vemeer

© BRICKX

Woongebouw Fibonacci, Amsterdam (in aanbouw); Opdrachtgever: VORM 2050

maar het geeft ook onze opdrachtgevers veel comfort.’

Kuipers: ‘We zijn in staat om vanuit heel verschillende startsituaties aan projecten mee te doen. We kunnen bijvoorbeeld bij een tender meedenken met een aannemer over mogelijke oplossingen maar het komt net zo goed voor dat een ontwikkelaar ons vraagt het voorlopig ontwerp van een ander architectenbureau verder uit te werken en in BIM onder te brengen. Of we worden gevraagd om het ontwerp van een buitenlands architectenbureau naast de Nederlandse regelgeving te leggen. Soms komen we al aan tafel voordat er andere ontwerpers in beeld zijn, wanneer een opdrachtgever al in een schetsfase over de bouwtechniek wil sparren. De range is dus heel breed.’

Meurders: ‘Ik wil ook zeker de continuïteit in onze aanpak benadrukken. Een goed ontwerp is als een rijpingsproces. Goede architectuur is een zaak van lange adem, de processen duren vaak meerdere jaren en er zijn vele partijen bij betrokken. Dan moet je lenig zijn om goed te kunnen bijsturen en het helpt ook wanneer je de geschiedenis van het project kent, de beweegredenen waarom bepaalde keuzes zijn gemaakt. Vaak vormen wij het geheugen van het project.’

Kuipers: ‘Over en weer beschouwen we elkaar als collega’s, dat maakt de onderlinge communicatie heel gemakkelijk.’

Kijkend naar de oeuvres van diederendirrix en EAU dan blijkt daaruit een gedeelde voorliefde voor complexe stedelijke opgaven.

Meurders: ‘We opereren op ingewikkelde plekken waar vaak veel geschiedenis aan vast zit. En waar goed luisteren essentieel is om de veelheid aan betrokken partijen op één lijn te krijgen. We voelen ons vaak de regisseur van de locatie en daarbij hebben we ook veel profijt van de stedenbouwkundige ervaring die we de afgelopen jaren hebben opgebouwd. We analyseren het gebied en sporen de kwaliteiten op: in de gebouwde situatie maar ook via de verhalen die erover verteld worden. Om daar vervolgens een nieuwe laag en nieuwe verhalen aan toe te voegen.’

Kuipers: ‘Een project als DomusDELA (transformatie van een kloostercomplex tot ceremoniehuis, red.) laat zien hoe belangrijk daarbij de integraliteit van de samenwerking met de opdrachtgever is. We zijn ingestapt in het project en hebben DELA integraal geadviseerd over de aanpak. Niet alleen over de architectuur en de bouwtechniek maar ook bijvoorbeeld over de samenwerking met andere partijen en over de inschakeling van de uitvoerende bouwbedrijven. Op zo’n manier komt de haalbaarheid al in een vroeg stadium in beeld en wordt duidelijke welke keuzes beter wel of juist niet gemaakt kunnen worden.’

Welke mogelijkheden worden jullie in dit verband geboden door nieuwe ontwerptechnieken en -programma’s?

Meurders: ‘Een trend is dat we in een steeds vroeger stadium van de planontwikkeling bepaalde voorstellen al moeten kunnen visualiseren. We beschikken over uiteenlopende ontwerptools die we daarvoor kunnen inzetten. Denk daarbij onder meer aan de kracht van parametrisch ontwerpen, dat we inzetten op verschillende schaalniveaus. Van stedenbouw via het architectonisch ontwerp naar de uitvoering en de bouwtechniek. Er ontstaat een heel nieuw level van ontwerpen.’

Kuipers: ‘Op deze manier wordt veel eerder duidelijk waar de kansen voor een bepaald project liggen. Aan de voorkant van het proces brengen we al een structuur aan en die trekken we vervolgens door in het hele project. Zo kunnen we steeds verder finetunen.’

Meurders: ‘Waarmee we projecten echt verder brengen en zo ook maatschappelijk onze bijdrage leveren. Of het nu gaat om integrale duurzaamheid of het toevoegen van meer woningen aan onze steden: zorgvuldigheid is geboden en daar spitst onze aanpak zich nadrukkelijk op toe.’